

Fornyings- administrasjons- og kirke departementet (FAD)
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Oslo, 12.04.2013

Deres ref: 13/142

Vår ref: Kåre Anda Aronsen/ 13-10014

HØRING - "HINDRE FOR DIGITAL VERDISKAPNING" - RAPPORT FRA UTVALG SOM HAR VURDERT MULIGHETER OG HINDRINGER FOR DIGITAL VERDISKAPNING.

Hovedorganisasjonen Virke representerer 16 500 virksomheter med mer en 220 000 ansatte fra mange ulike bransjer. 2000 kunnskapsvirksomheter er medlem i Virke og vi organiserer bl.a. de ideelle og frivillige tjenesteleverandørene i helse- og sosialtjenesten, IT-, teknologi- og rådgivningsbransjer.

Innledning

Virke er glade for at regjeringen har tatt initiativ til å identifisere hindre for digital verdiskaping. Med begrensede ressurser av arbeidskraft er det produktiviteten som i stor grad bestemmer utviklingen i BNP og levestandard i Norge. Siden midten av 90- tallet har Norge hatt høyere produktivitet enn gjennomsnittet i EU og USA. Nå derimot opplever vi en historisk lav produktivetsvekst, som truer utviklingen av norsk økonomi. Den er lavere enn perspektivmeldingens forutsetning på 2 prosent årlig vekst. Vi vet at det er en sterk sammenheng mellom IKT-bruk og produktivitet. IKT-næringen er ikke bare en viktig bidragsyter gjennom sin egen sysselsetting og bidrag til BNP, men avgjørende for utviklingen innen offentlig og privat sektor som helhet. Regjeringens IKT- og næringspolitikk spiller en avgjørende rolle for Norges fremtidige utvikling og konkurransevne. I vårt høringssvar fokuserer vi på noen områder som vi mener er spesielt viktige for digital verdiskaping: en oppdatert nærings- og innovasjonspolitikk, bruk av standardiserte, felles tjenesteplassformer i offentlig digitalisering, viderebruk og deling av offentlige data, samt hensiktsmessige rammebetingelser for utbygging av infrastruktur og bredbånd.

Oppdatering av nærings- og innovasjonspolitikken

Som statsråd Rigmor Aasrud poengterer har norsk IKT-næring unike forutsetninger for å lykkes nasjonalt, så vel som internasjonalt. Næringen kan vise seg å bli en viktig eksportartikkel i fremtiden, slik oljen er i dag.¹ Dessverre er det slik at dagens næringspolitikk er basert på gamle strukturer. Den støtter utvalgte næringer og hindrer

¹ Fornyings-, administrasjons- og kirkeminister Rigmor Aasrud, "IKT – Den nye oljen?", 2013. Tilgjengelig fra: http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/aktuelt/taler_og_artikler/minister/taler-og-artikler-av-fornyings--og-kirke/2013/ikt--den-nye-oljen.html?id=712716 (19.04.13).

Hovedorganisasjonen Virke

Besøksadresse:
Henrik Ibsens gate 90
NO 0255 Oslo
Postadresse:
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
Tel +47 22 54 17 00
Fax +47 22 56 17 00
E-post
info@virke.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org nr.
970 134 646 MVA

omstilling. I dag er det næringer i tilbakegang som er høyt subsidiert, mens myndighetene ikke satser på næringene som vokser mest og har størst potensial.

Den viktigste forutsetningen for at IKT-næringen igjen skal løfte norsk produktivitsvekst, og i seg selv bli en enda viktigere næring, er en oppdatering av nærings- og innovasjonspolitikken i tråd med utviklingen fra industri- til kunnskapssamfunnet. Når IKT og andre kunnskapsnæringer lider under en selektiv næringspolitikk gjør også resten av Norge det; vi går alle glipp av viktige, produktivitsøkende løsninger.

Standardisert digitalisering av offentlig sektor

Offentlig digitalisering har et enormt potensial og det er med stor glede vi registrer målsettingene til regjeringens digitaliseringsprogram. Skole, helse og politi er noen av områdene som er avhengige av modernisering. En storstilt digitalisering fordrer store investeringer i IKT. Dette må skje samtidig med at offentlige plattformer som ble utviklet for 10-15 år siden moderniseres. På den tiden ble behovene i stor grad møtt med egenutvikling. I mellomtiden har teknologiutvikling gjort oss i stand til å dekke de aller fleste behov gjennom standard applikasjoner og komponenter.

Når tilnærmet samme system innføres mange ganger blir det dyrt og lite rasjonelt. Innen helsesektoren ser vi for eksempel hundrevis av ulike elektroniske pasientjournaler og i kommunene finner vi mange forskjellige systemer som håndterer de samme oppgavene. En annen kostnad ved egenutvikling og full grad av skreddersøm er intern utvikling, vedlikehold og drift som fordrer utstrakt bruk av IT-ressurser, konsulenttimer og prosjektering.

Nøkkelen til en mer kostnadseffektiv offentlig sektor er sentraliserte og felles tjenesteplassformer, bygget etter standardløsninger og globale standarder med mulighet til prosess- og grensetilpassing. Foreldede systemer kan erstattes med standardløsninger og programvare levert som en tjeneste. For å få til dette må man i gang med krevende holdningsendringer. De siste tiårene har skapt innflytelsesrike IKT-organisasjoner i det offentlige. Disse organisasjonene sitter ikke på de riktige incentivene til å gå bort fra egenutvikling. Prosesser, som det lite praktiske og veldig kostbare anskaffelsesregelverket, må moderniseres. Det er i dag en enorm tidstyv for både de som skal kjøpe og de som skal selge. Som oss andre, bør det offentlige fokusere på det en er best på – sin kjernevirksomhet – nemlig forvaltning og leveranser av offentlige tjenester. Programvareutvikling og IKT bør i større grad overlates til programvarehus og leverandører.

Deling av offentlige data

Et tilbakevendende tema i digitaliseringspolitikken er offentlig gjenbruk av offentlig data. Det er et enormt potensial i viderebruk av offentlige data som ikke tas ut i dag. Rapporten gir en god gjennomgang av fordelene, dagens praksis og verdiskapingspotensialet av økt deling av offentlig data. Dagens situasjon er dessverre preget av stor avstand mellom ord og handling. For eksempel sitter kartverket med veldig gode geografiske data. Geografisk data er kjernen og verdibæreren i veldig mange informasjonsapplikasjoner. Dette er eksempler på data som ikke tas i bruk grunnet vanskelig tilgang og høye kostnader. I dette spesifikke tilfellet er kartverket forpliktet til å frigi data, men innfrir ikke. Kartverket utvikler heller produkter selv, og knebler næringslivets muligheter for verdiskaping. En reell tilgang forutsetter blant annet fjerning av: restrikte og uklare regler, uklar og inkonsistent prising av gjenbrukt informasjon, samt tidskrevende og komplekse prosedyrer for rettigheter.

Forutsigbare rammevilkår for utbygging av bredbånd

Digital infrastruktur vies mye oppmerksomhet fra digitalutvalget. Kapasitetsbehovet vokser eksponentielt, og det må store investeringer til i eksisterende infrastruktur for å ta unna den økte trafikkveksten. Vi ønsker en offensiv bredbåndspolitikk, men ønsker ikke å tallfeste hastighetsmål, da de sannsynligvis fort blir utdaterte av det hurtig økende kapasitetsbehovet. For å sikre videre utbygging av bredbånd er det avgjørende at det offentlige bidrar med sikre og forutsigbare rammebetingelser. Videre er vi opptatt av at offentlige investeringer ikke skal forringe privat. I områder hvor det eventuelt er markedssvikt og utbygging er lite lønnsomt, anbefales det at dette gjøres gjennom anskaffelsesregelverket, for eksempel gjennom omvendt auksjon, hvor ulike aktører og teknologier konkurrerer.

Rapporten anbefaler regjeringen å se til Sverige, hvor myndighetene har inkludert symmetri i målsettingen. Dette er noe vi advarer sterkt mot. Markedet må selv få regulere balansen mellom opp- og nedhastighet, basert på faktisk behov og etterspørsel.

Vennlig hilsen

Hovedorganisasjonen Virke

Alisdair Munro

Direktør Virke kunnskap og teknologi